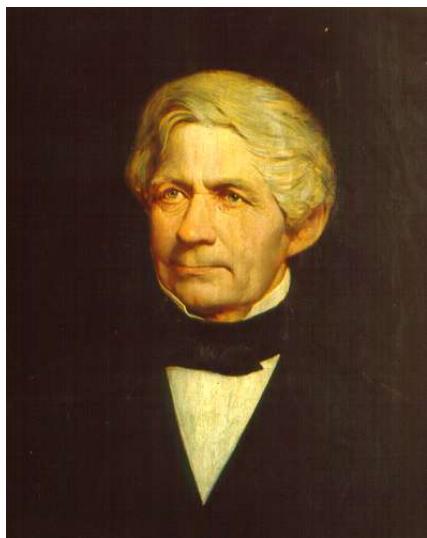

200 години от рождението на един християнски реформатор

На днешния ден преди 200 години в Хамбург се ражда евангелският теолог и практически педагог Йохан Хинрих Вихерн. Неговото учение и преди всичко активната му възпитателна и благотворителна дейност оставят траен отпечатък върху социалната действителност на XIX век в Германия. Нещо повече, общественополезните институции, вдъхновени и създадени от Йохан Вихерн са живи и дейни и до днес.

Мога да разбера всекиго, който сметне почитането паметта на един толкова далечен и непознат у нас християнски реформатор за прекалено отвлечено от днешните социални грижи на България.

Със следващите редове ще се опитам да докажа обаче, че делото и ангажимента на Йохан Вихерн се преплитат по най-неочакван начин с нашата действителност.

Изправени пред все по-безобразните ексцеси в българското училище през последните години, стъписани пред очевидно дълготрайните увреждания, които комунистическият режим е причинил в душите и сърцата на поколенията, в труда на Йохан Вихерн откриваме така нужната опора, напътствие и упование в крайната сполука.

Вихерн израства в благочестиво, не много имотно семейство. Учи в добри училища, но след ранната смърт на бащата юношата трябва като най-голям брат да поеме

издръжката на голямото семейство. Той прекъсва учението и започва работа като възпитател в интернат. По-късно следва теология в Гьотинген и Берлин.

След дипломирането си Йохан Вихерн през 1832 г. е назначен за учител в тънещия в бедност Хамбургски квартал Санкт Георг. Тук той за пръв път се сблъсква с неопикуемо мизерните условия на живот на безработните, на наемните работници, на техните семейства и преди всичко на съвършено изоставените от семейства и общество техни деца.

В книгите си Вихерн описва по-късно с какви сцени се е сблъсквал и в Хамбург, и в Берлин. Може да се прочете за майки, които едва кърмели своето дете, трябва да продават млякото си за да оцелеят. Вижда как цели семейства лягат гладни и мръзнеци, натъпкани по 7 – 8 души в неотоплявани стаи. Бащи-пияници, които пребиват децата си и злоупотребяват безнаказано с тях. Родители изпращат децата си да просят или крадат, а майките, които се проституират, въвеждат от рано и малолетните си дъщери в занаята. Вихерн описва поголовно насилие, всеобщ разврат, физическо страдание и умствени разстройства – сред млади и стари.

Решаващ поврат в жизнения път на младия теолог става едно интензивно преживяване, което евангелските кръгове, с които той е близък, наричат «духовно прераждане». Този момент на просветление и духовно прозрение отваря очите му за човека като Божие творение, за децата като уникални същества, на които трябва да се посвещават индивидуални грижи. Прозрението, което преживява Вихерн, го научава, че за извеждането на младите от пътя на порока трябва да се полагат непрестанни усилия.

Склонен към дуалистичен поглед за природата на човека той знае, че като свободни личности винаги можем да изберем Доброто или да тръгнем по пътя на Злото. Уважавайки правата именно на свободната личност Вихерн полага в основата на своя педагогически метод тъкмо възпитанието в условия на свобода, но при непоколебимо прилагане на християнските принципи, тъй като само християнската вяра може да спаси подрастващите от Злото.

В Хамбург Вихерн основава станалия легендарен благотворителен пансион «Рауес Хаус». В него приемат момчета от, както бихме казали днес, «социално слаби семейства». Под формата на «семеини» структури обитатели и възпитатели живеят заедно, учат, работят и се готвят за по-различен живот от онзи който съдбата на бедняшкия квартал би предопределила на питомците.

Вихерн изгражда отново познатия още от времето на реформатора Калвин институт на дяконите като църковни служители, които наравно с пасторите, преподавателите и презвитерите поемат социалните грижи, образованието и дори здравното обслужване на нуждаещите се.

През 1848 г. в Германия избухва революция. В Европа започват за пръв път да си пробиват път комунистическите идеи. Карл Маркс публикува същата година своя «Комунистически манифест» - един зловещ памфлет, ако го оценяваме с

междувременно натрупания ни опит. По онова време обаче Манифестът упражнява върху много от съвременниците на Вихерн магическа притегателна сила.

Теологът отблизо и много по-добре от теоретика Маркс познава нуждите и мъките на «пролетариата». Той е убеден, че революцията като реакция на социалната мизерия, на убийствения труд и безпросветно съществуване е и следствие на провала на Църквата да говори с хората на техния език, да се ангажира с душеспасителна, но и с чисто социална работа в полза на вярващите. Вихерн констатира все по-широко безбожие, бездушие и занемаряване на християнската вяра и морално-етични принципи сред народа. Той търси отговор в истинското църковно учение, в любовта и взаимопомощта и го намира в институцията на «Вътрешната мисия».

През септември 1848 г. в знаменателния за последователите на Мартин Лутер град Витенберг Йохан Вихерн държи програмна реч, с която полага основите на «Вътрешната мисия» на евангелската църква. Институцията на «Вътрешната мисия» се смята за отговор на църквата на социалния въпрос на XIX век (а защо не и на XXI ако се вгледаме в страни като България с нейната днешна духовна, политическа и материална катастрофа).

Още същата година (1848!) Вихерн пише своята брошура «Комунизмът и средствата да се предпазим от него». Тъй като тя звучи поразяващо актуално, не мога да не цитирам някои мисли от нея. Комунизмът, пише Вихерн, е «една мрачна и аморална сила». Тя е «недоносче»

, но може като епидемия да зарази населението и да разруши установения от Господ ред в обществото, а и самата църква. Като съпротива срещу агресивното разпространяване идеите на комунизма, той препоръчва да се обучават «улични проповедници», които да се впуснат сред работниците и да им разясняват с прости, разбираеми думи принципите на Евангелието. На хората, пише Вихерн, трябва да се отворят очите за «измамите на комунистите»

Основаната с негова помощ «Вътрешна мисия» е църковна система от учреждения и институции в помощ на нуждаещите се – от социални центрове, през учебни заведения, работилници за младежи, старчески домове до болници и сиропиталища. В Берлин Йохан Вихерн създава на площ от 750 дка дяконската институция «Йоханесщифт», която съществува до днес и е централно учреждение за работа с изведени от криминалната среда младежи, за грижа за престарели и социално слаби.

Неотдавна чух една от възпитателките в «Йоханесщифт» да разказва за работата си с деца от семейства на наркомани, които живеят заедно с нея в отделен апартамент с обща кухня и баня, със съвместен график за деня и с твърди задължения, които всеки трябва да спазва. Децата, за които до скоро дори ставането от леглото е било проблем, постепенно свикват да поемат отговорност, да се учат, да ходят на църква – да приемат като закономерни наказанията, когато нарушат правилата. Закъснение за училище означава лишаване от джобни пари за един ден. Това е напълно в духа на Йохан

Комунизъм или вътрешна мисия

Милен Радев

Понеделник, 21 Април 2008 02:00

Вихерн, за когото възпитанието означава спасение и който не престава да напомня, че *«безделието е майка на порока»*.

Затова, учи той, всеки трябва да има възможност да се труди и да изпитва нуждата от полезно занимание.

Йохан Хинрих Вихерн е свързан и чрез още едно любопитно обстоятелство с българската история. От средата на XIX век той участва по поръчение на пруския крал Фридрих Вилхелм IV като съветник в проектирането и изграждането на модерния за времето си Берлински затвор Моабит. От 1858 до 1872 г. Вихерн е директор на смятания за еталон затвор, където въвежда строги изправителни мерки за осъдените и непознати до тогава форми на социална работа и грижи за тях. Затворът Моабит подслонява през 1933 г. един прословут българин, обвинен в запалването на Райхстага. Може би само прибързаното му заминаване за Москва е причина възпитателните мерки, въведени от Йохан Вихерн, да не въздействат върху затворника на име Георги Димитрофф...

Реформаторът и педагог Йохан Вихерн умира през 1881 г. сред своето семейство в Хамбург като оставя следното послание на вярващ и скромен християнин до своите опечалени близки:

"Мили мои, когато Господ реши да ме прибере при себе си, трябва да знаете, че единствената ми молитва е да бъда благословен, да бъда близо до Него и да намеря мир в Него. Винаги съм Му бил верен, но винаги съм съзнавал и голямата си слабост. Всичката си надежда слагам във вярата си, че Той в своята безгранична милост и заради пролятата и за мен Негова кръв ще прости греховете ми и в Него някой ден ще се съединя с всички Вас, които така обичам."